

CLEMENTIA
TITI IN FRATREM GERMANUM.

DRAMA,

QUO

CONSULI
MAGNIFICO

FASCES ITERUM AUSPICATO CAPESENTI,

ATQUE

VNIVERSO PRUDENTISSIMO ATQUE AMPLISSIMO

ORDINI SENATORIO

REIPUBLICAE ZITTAVIENSIS
INCLUTAE

GYMNASIUM GRATULABUNDUM

PIETATEM SUAM ET SUBMISSIONEM

OFFERT,

AD QUOD

d. XXII. OCT. MDCCLXVII.

H. L. Q. C.

SPECTANDUM AUDIENDUMQUE,

QUA PAR EST,

PIETATE ET OBSERVANTIA

INVITAT,

ADAM DANIEL RICHTERVS,

Gymnas. Direct.

ZITTAVIAE LITTERIS KÜHNII.

CLEMENTIA
TITII IN TWARREN GERMANIA

DRAMA

CONSULI
MAGNIFICO

ORDINI SENATORIO

GYMNASII GRATIA ARDUA

AD
H. I. C.

ADAM DANIEL RICHTER

Clementia in Magistratu ita necessaria virtus est, ut anti-
quissimi Philosophi non solum in illa laudanda multi fue-
rint, sed Romani etiam Clementiam tanquam Deam et
magni custodem mundi adoraverint. Colligitur autem
hæc in Magistratu virtus cum ex comitate quadam, qua admittendis
quasi occurritur, tum ex facilitate conservandi eos, qui acerbitate
summi juris oppressi sunt, ut inde intelligatur, quod Clementia om-
nino custos saltem bonæ Reipublicæ habenda sit. Cum enim Deus
Magistratui non solum imperandi, sed etiam civibus modum obtem-
perandi præscripsit, utrumque profecto non satis feliciter fieri potest,
nisi Magistratus cives et subditos benevolentia prosequitur. Nam
studium libertatis hominî a natura inditum est, ut nolit alterius arbi-
trio subiectus esse, proinde hæc quoque non esse possunt, ut Magistratus,
in quo duritas quædam et austeritas offendit, neque
amorem suorum sibi conciliaturus, neque securitatem publi-
cæ salutis unquam conservaturus sit. Immo, si res in contenti-
onem veniat, Principes adhibendi sunt testes, qui, quum clementiam
nescirent, non solum civibus et subditis suis odiosi et detestabiles fue-
runt, sed ruinam etiam, exitium et tanta mala Reipublicæ effe-
cerunt, que deinde nullis modis, vel tamen aliquando satis difficul-
ter denuo tolli potuerunt. Deus ipse clemens et in misericordia et le-
nitate dives est, quem omnis Magistratus, Dei minister, præsertim
ideo imitari debet, quoniam haud alia virtus facit, qua Magistratus
ad Deum propius accedat et Deo quodammodo similis fiat, quam salu-
tatem hominibus dando, miseris autem et supplicibus parcendo, quan-
do utile et necesse est et præsertim apparet, quod sua clementia ve-
recundiam peccandi faciat. Tali enim clementia omnis Magistratus
istam sibi auctoritatem conciliat, qua animos civium et subditorum
quasi aurea catena, quo ipse velit, trahere queat, ut ultro et cum
gaudio imperata faciant. Et *Plinius*, in quo vix quicquam præter
veritatem in religione desideres, jam pridem in Panegyrico suo affir-
mavit, *Principem, nisi ipse diligat, diligî non posse*. Clementia
igitur in Principe et Magistratu palmaria virtus est, id quod vetus
quoddam marmor, Romæ in foro Trajani repertum, his verbis in-
scriptum habuit: *potentissima dos in Principe liberalitas atque cle-
mentia*; nimirum ad testificandum, quod nihil efficacius reperiri pos-
sit auctoritati tuendæ in Principe ac salutî conservandæ in Republica,
quam clementia Principis, qua rigorem juris et severitatem iudiciorum
temperare sciat, ita ut jam olim apud Romanos, licet populus
essent Victor gentium, hæc virtus maxime imperatoria et Principe
dignissima æstimata sit. *Titi*, Imperatoris, Clementia omnibus et
singulis notissima est. *Titus* enim Imperator non solum, quum ad-
monitus: non decere, ipsum tam facile quibusvis, quod peterent,
concedere, priusquam quale et quam æquum et facile factu, quod
pete-

peteretur, expendisset; convenienter Principi et scite responderet: ut a Deo, sic a Principe, quo nihil illi similis, neminem non contento et amico animo dimitti oportere; sed etiam quum fratrem *Domitianum*, ob injurias illatas ad feras mittendum, ab isto mortis discrimine liberaret, tantam sibi famam Clementiæ conciliavit, ut non solum nulla fere regio Clementiam ejus ignoraverit, sed memoria etiam ejus sicut adhuc apud nos, sic etiam apud posteros diu olim æterna sit.

Quum igitur officium religionis jam postulet, ut Musæ nostræ ad pium et devotum munus *MAGNIFICO CONSULI*, præfenti anno clavum regiminis summa cum laude et felicitate tenenti, gratulandi, itemque cunctum *Senatum Amplissimum, Splendidissimum* divinæ providentiæ commendandi publice progrediantur, non ego à re alienum fore putavi, si in *Dramate* usitato exhibendo *Titi, Imperatoris, Clementiam in fratrem* repræsentarem.

Rogamus itaque, ut *Magnificus* et *Amplissimus Senatus*, ut *Sacerdotes* etiam maxime *Venerabiles* huic publicæ pietati in *Senatum* interesse, et ut omnes ac singuli *Viri eruditi et literati* in urbe nostra *suturo die Jovis hora II. in locum consuetum* frequenter convenire, suæque honorificæ præsentia et audiendi benevolentia *Oratores* et *Actores*, bonos quidem juvenes, benigne excitare velint.

Series *Dramatis* et *Ludi*, qui interpositus *cæcum parentum amorem in liberos* exhibet, series hæc est.

ACTUS I.

SCENA I. *Publius* monet *Flavium*, ut ne nimis properare velit in opprimendo *Domitiano*.

SCENA II. *Brutus* se vocat *Flavium* ad *Cæsarem*.

SCENA III. *Publius* exponit *Bruto* de *Flavio*, quod amore *Domitiæ* perditus *Domitianum* præcipitem agere quærat.

SCENA IV. *Domitia* negat *Domitiano* suam dextram, ni prius fratrem sceptro suo spoliaverit.

SCENA V. *Flavius, Lentulus, Cethegus, cæt.* disputant cum *Tito* de integritate *Domitiani* in fratrem, *Titus* autem rogat, ut invidias fratris repellere velint.

SCENA VI. *Titus* fatetur de suo amore in *Domitiam Arbiani*, inscius, quod *Domitia* ipsa sub veste et nomine *Arbianis* lateat.

SCENA VII. *Domitia* secum cogitat tres suos rivales, inscia adhuc, quem præferat.

ACTUS II.

SCENA I. *Domitianus* post longam deliberationem tandem secum constituit fratrem regno exuere.

SCENA

- SCENA II. *Brutus Domitiano* in deturbando *fratre* operam suam pollicetur.
- SCENA III. *Publius* et *Brutus* monent *Flavium*, ne velit esse sollicitus de *Arbiane*, licet *Cæsar* solus cum hoc advena locutus sit.
- SCENA IV. *Domitia* accedens quærit ex *Flavio* et *Publio*, an *Domitianum* viderint.
- SCENA V. *Domitia* studet providere, ne *Domitianus* cæcus in *Titum* aliquod nefas adtentet.
- SCENA VI. *Lentulus*, *Cetbegus*, *Manilius*, *Cassius* accedunt, *Lentulus* autem rogat *Arbianem*, ut loco cedat, quia sibi secreta agenda essent.
- SCENA VII. *Priores* præter *Domitiam* jussu *Cæsaris* consilia capiunt, quomodo insidiis *Domitiani* in *fratrem* occurrendum sit.
- SCENA VIII. *Marius* clamât ad auxilium statim *Tito* ferendum ut succurrant.
- SCENA IX. *Titus* perterritus et pallore suffusus, salvus tamen et incolumis exit, præfentes de suo periculo breviter monens.
- SCENA X. *Junius* statim lætum nuntium, quod homicidæ comprehensi sint, *Brutum*que insimul adfert, quia caput sceleris jam repertus sit.
- SCENA XI. *Domitianus* autem accedens fatetur, scelus non *Bruti*, sed sua ipsius fraude esse effectum.
- SCENA XII. *Domitia* accurrit, et in auctores sceleris graviter invehitur.

ACTUS III.

- SCENA I. *Marius*, *Junius* et *Domitia* deplorant vices humanas, quod in Palatii Principum nil tutum sit.
- SCENA II. *Publius* cum *Domitia* hortantur *Flavium*, ut fata *Domitiani* maturet.
- SCENA III. Accedunt *Titus*, *Marius*, *Lentulus*, *Junius*, *Cetbegus*, et colloquuntur de reïs, num clementia digni sint?
- SCENA IV. *Lentulus* et *Cetbegus* jubentur a *Tito* causam *Domitiani* et *Bruti* discutere.
- SCENA V. *Lentulus* et *Cetbegus* sibi invicem affirmant, causam istam ita discutiendam esse, ut justitia nullius dignitate et conditione moveatur.
- SCENA VI. *Lentulus* et *Cetbegus* *Manilio* et *Cassio* annunciant, quod *Domitianus* et *Brutus* judicio publicæ nunc sisti debeant.
- SCENA VII. *Junius* *Domitianum* et *Brutum* adducit ad, causam publicæ dicendam.
- SCENA VIII. *Domitianus* et *Brutus* suum crimèn confitentur.
- SCENA IX. *Iudices* tandem pœnam constituunt, quæ *Domitianum*

et *Brutum* deceat, *Lentulus* autem disputat, quod mala fides fratrum ab iniquo amore parentum in filios originem habeat.

Ludus interpositus.

- SCENA I. *Eugenius* interrogatus causam meroris sui *Ireneo* confitetur, quod a *Patre* nunquam amatus sit.
- SCENA II. *Ireneus* consulit *Patricio*, ut filium *Eugenium* mitius tractare velit.
- SCENA III. *Castropola* adfert petasos, quos *Patricius* imperaverat, alterum *Eugenio* nudum et inornatum, alterum *Philote*, filio natu minori, elegantem et splendide ornatum.
- SCENA IV. *Ireneus* reprehendit *Patricium* ob istud discrimen inter liberos, quum tamen *Philotas* malus puer sit.
- SCENA V. *Patricius* mittit *Dolophilum*, ut *Neophylacem*, *Philote* et *Eugenii* moderatorem, arcescat.
- SCENA VI. *Ireneus* abit, quoniam *Patricio* animus est *Neophylacem* temotis testibus de vita et moribus filiorum interrogare.
- SCENA VII. *Patricius* *Neophylaci* offensus, quod *Eugenium* laudare, *Philotam* vero vituperare audeat, jubet, ut filios ad ipsum mittat.
- SCENA VIII. *Patricius* queritur, quod *Neophylax* et *Ireneus* congruant, ut ex inalevolentia de *Philota* detraherent.
- SCENA IX. *Patricius* invehitur in *Eugenium*, quod prior venire ausus sit.
- SCENA X. *Patricius* suaviter agit cum *Philota* et dolet, quod a *Præceptore* suo, falso tamen accusatus sit.
- SCENA XI. *Eugenius* male a *Patre* acceptus jubetur, ut sarcinulas colligat domo ablegandus.
- SCENA XII. *Dolophilus* nunciat *Patricio*, omnia ad iter parata esse.
- SCENA XIII. *Ireneus* tentat odium *Patricii* in *Eugenium* avertere, sed frustra.
- SCENA XIV. *Philostorgus* nunciat *Patricio* de filio suo unico, sed tamen duro et malo, et de epistola mali cujusdam adolescentis, ad filium suum scripta, quæ ut *Parenti* innotescat necesse sit.
- SCENA XV. *Ireneus* legit epistolam et suspicatur, quod a *Philota* scripta sit.
- SCENA XVI. *Patricius*, de hac suspicione valde offensus, instituit tandem periculum amoris erga se facere in *Philota*.
- SCENA XVII. *Dolophilus* a *Philota* fuste contritus adcurrit, et *Philotam* malum puerum apud *Patrem* accusat.
- SCENA XVIII. *Eugenius* prodit in scenam cum arcula, paratus ad iter.
- SCENA XIX. *Philotas* ab *Eugenio* repudiatur, quum *Eugenium* monere audet, ut patri, quum jam profectus sit, velint pecuniam auferre et domo aufugere.
- SCENA XX. *Dolophilus* nunciat *Philote* et *Eugenio*, quod *Pater* in itinere

itinere ab equo in fossam dejectus, statimque pro mortuo in domum quandam translatus, ibique jam mortuus sit, de quamorte *Eugenius* valde deplorat, *Philotas* autem conclave *Patris* ad pecuniam auferendam aperire preperat.

SCENA XXI. *Dolophilus Eugenium*, quem, morte *Patris* annunciata, animus relinquit, excitare tentat.

SCENA XXII. *Patricius*, qui hactenus, ut omnia perciperet, se in Iocnarum tenebras abdiderat, nunc errorem suum agnoscit et flebili voce *Eugenium* ex deliquio animi revocare studet.

SCENA XXIII. *Eugenius* paulatim ad se rediens putat, se videre umbram *Patris*, sed *Pater* nunc ipsum filium suum ad amare incipit.

SCENA XXIV. *Patricius Irenæo* fatetur, quod *Philotas* durus filius et malus puer sit.

SCENA XXV. *Philotas* accedens cum servo ad aliud conclave *Patris* referandum stupet, videns *Patrem* superstitem esse.

SCENA XXVI. *Philotas* crimen suum fatetur, et ab *Irenæo* moneatur, ut ne presentia sua *Patrem* iratum diutius irritare audeat.

SCENA XXVII. *Patricius Eugenium* amplectitur, *Irenæus* autem illum abeuntem monet, ut *Patris* amore se semper dignum gerat.

SCENA XXVIII. Tandem *Irenæus* etiam *Patricium* monet, ut in posterum æqualem amorem in liberos habeat, quum jam nunc respiciens suo ipsius periculo didicisset, quod liberi prudenter amandi sint.

ACTUS IV.

SCENA I. *Titus* Principis sorte imbecam esse negat, *Flavius* autem, *Publius*, *Marius* et *Iunius* disputant de scelere *Domitiani* et *Bruti* puniendo.

SCENA II. *Lentulus*, *Cethegus*, *Manilius* & *Cassius* accedunt ad *Cæsarem*, *Cæsar* autem amicis suis exire iubet.

SCENA III. *Consules* & *Senatores* *Cæsari* exponunt sententiam suam de poena *Domitiani* & *Bruti* conceptam, quod digni sint, ut dente leonum lacerati pereant.

SCENA IV. *Titus* secum deliberat, quid nunc sibi de hac poena constituta faciendum sit.

SCENA V. *Titus Iunium* vocatum mittit, ut *Domitianum* statim arcessat.

SCENA VI. Accedit *Domitia* sub persona *Arbanius*, ut curas *Titi*, qua arte queat, pelleret.

SCENA VII. *Domitianus* accessitus a latere seorsim miratur, quod *Domitia* cum *Cæsare* sit.

SCENA VIII. *Titus* ex *Domitiano* quærit, quo auctore tantam culpam commiserit, *Domitia* autem suo iudicio declarat, *Domitianum* dignum esse cum *Bruto*, ut leonibus discerpti pereant.

SCENA

SCENA IX. *Titus* rogat *Domitiani*, ut *Flavium* et *Publium* per suos adesse jubeat.

SCENA X. *Titus* consulit *Flavium* et *Publium* de nimio rigore sententiæ *Senatus*, *Flavius* autem consulit *Tito*, fieri posse, ut rei in occulto et forsan mitiore morte plectantur.

ACTUS V.

SCENA I. *Iunius* timet, ne *Domitianus* invidia *Flavii* periturus sit, *Marius* autem meliora sperat.

SCENA II. *Flavius* gaudet, quod, *Domitiano* nunc e medio sublato, sibi datum sit sua *Domitia* frui, cui *Publius* hunc suam sortem gratulatur.

SCENA III. *Flavius* *Domitiæ* sub persona *Arbians* adventanti exponit, quod suo ipsius consilio effecisset, ut *Domitianus* jam perierit.

SCENA IV. *Lentulus*, *Cethegus*, *Manilius* et *Cassius*, vocati a *Tito* ad amplius deliberandum de pœna *Domitiano* et *Bruto* infligenda, monentur a *Flavio*, quod rei jam morte digna periissent.

SCENA V. *Titus* cum *Mario* accedens gaudet de *Senatu*, quod jam præfens sit.

SCENA VI. *Domitia* sub persona *Arbians* adcurrrens *Titum* de morte fratris tyrannum esse clamat, et, toga virili remota, vestem muliebrem et se *Domitiam* esse ostendit.

SCENA VII. *Iunius* *Domitianum* et *Brutum* vivos adhuc sistit, *Domitia* autem de præsentia *Domitiani* stupens dolet, quod *Flavius* ipsi sic imposuit, seque sceleris auctorem esse confitetur. *Titus* ergo, *Clementia* sua adductus, *Fratrem* cum *Bruto* ab omni mortis discrimine liberat, *Domitianum* comitem imperii constituit, *Domitiam* autem *Domitiano* in uxorem tradit.

INDEX ACTORUM in Dramate.

TITUS VESPASIANUS,	Augustus, <i>Immanuel Siegfried Eijersdorff</i> , Zittaviensf.
DOMITIANUS,	Tiri frater, <i>Iohannes Samuel Netsch</i> , Nieder-Oderwitz, Lusat.
FLAVIUS,	Princeps, <i>Christianns Fridericus Richter</i> , Heinewald, Lusat.
PUBLIUS,	Princeps, <i>Gottbelf Christianus Keilholtz</i> , Ottendorff, Misch.
DOMITIA,	Sub <i>Arbians</i> veste et nomine, <i>Christianns Traugott Heffter</i> , Lœsbav.
BRUTUS,	Præfectus cohortis, <i>Christianns Gottlob Babner</i> , Eccartsbergenf, Luf.
LENTULUS,	} <i>Iohannes Christianus Drosselius</i> , Zittaviensf.
CETHEGUS,	
MARIUS,	} <i>Augustus Matthæus Trier</i> , Themar, Gothan.
IUNIUS,	
MANILIUS,	} <i>Christianns Adolphus Pefchek</i> , Eubav, Luf.
CASSIUS,	
	} Senatores,
	<i>Samuel Conradt Schræterus</i> , Heinewald, Luf.

PER-

FKye 5298

X 336 2630

Ast, ast, adibit barbaries scholas,
Ottone Magno quae tenuit furens
Regnante convulsam ruinâ
Italiam, Siculamque fractam.

Fœcunda culpæ secla scientias
Artesque doctas pellere jam student,
Hoc fonte derivata clades
Inque scholas fluit inque templa.

Germana proles appetit externos
Mores doceri, negligit Atticam
Linguamque Romanam sonoram,
Quae faciunt hominem peritum.

Non scripta doctorum juvenis legit,
Sed comparat libros sibi garrulos,
Qui magna detrimenta gignunt
Et stolidum faciunt legentem.

Coram piis condiscipulis, suis
Coram et Magistris, absque metu, malum
Admittit, assumitque multos
Se socios sceleratioris.

Non his juvenus orta parentibus
Germaniae sedes habitabiles
Effecit, ostenditque, pulsa
Barbarie, studium vacare.

Sed diligentem mascula Teutonum
Proles, labores docta graves pati,
Parere Praefectis severis,
Consiliumque sequi fidele,

Servire musis ingenius, bonos
Tractare libros, sol ubi conderet
In nube splendorem micantem,
Lunaque nocte niteret alta.

F. 31, 51.

Ye
5296

CLEMENTIA TITI IN FRATREM GERMANUM.

DRAMA,

Q U O

CONSULI NIFICO

AUSPICATO CAPESENTI,

ATQUE

ANTISSIMO ATQUE AMPLISSIMO

SENATORIO

CAE ZITTAVIENSIS

INCLUTAE

GRATULABUNDUM

UAM ET SUBMISSIONEM

OFFERT,

AD QUOD

OCT. MDCCLXVII.

L. Q. C.

UM AUDIENDUMQUE,

UA PAR EST,

E ET OBSERVANTIA

INVITAT,

ANIEL RICHTERVS,

Gymnaf. Direct.

ITTERIS KÜHNIL.

